

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Iniciatíva v oblasti surovín – zabezpečovanie našich nevyhnutných potrieb pre rast a zamestnanosť v Európe“

[KOM(2008) 699 v konečnom znení]

(2009/C 277/19)

Spravodajca: **pán FORNEA**

Komisia sa 4. novembra 2008 podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Iniciatíva v oblasti surovín – zabezpečovanie našich nevyhnutných potrieb pre rast a zamestnanosť v Európe“

KOM(2008) 699 v konečnom znení.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. apríla 2009. Spravodajcom bol pán FORNEA.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 453. plenárnom zasadnutí 13. a 14. mája 2009 (schôdza z 13. mája 2009) prijal 194 hlasmi za, pričom 4 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania ⁽¹⁾

Odporúčania EHSV:

1.1. EÚ by mala preskúmať národné analýzy strategických a rozhodujúcich surovín a mala by zostaviť prehľad EÚ podobný tým, ktoré zostavila Rada pre štátny výskum v USA alebo Japonsku. Členské štáty by predovšetkým mali preskúmať svoje politiky dodávok surovín, aby bolo možné zistiť, čo kritickosť znamená pre každý členský štát EÚ a pre EÚ ako celok. Kritickosť jednotlivých surovín musí byť preverovaná pravidelne, ak je to možné každé dva až tri roky, aby bolo možné monitorovať zmeny.

1.2. Aj keď workshop OECD/BIAC (Poradný výbor OECD pre obchod a priemysel) o prístupe k surovinám môže predstavovať východiskový bod, už od začiatku bude obmedzovať rozsah EÚ. Po zistení niekoľkých rozhodujúcich surovín by sa krajiny, ktoré už dodávajú alebo by v budúcnosti mohli dodávať tieto suroviny, mali vyhodnotiť s ohľadom na ich potenciál pre prospešnú spoluprácu. Mali by sa podniknúť diplomatické kroky.

1.3. EHSV vo veľkej miere podporuje príslušné konferencie, ktoré sa organizujú počas českého, švédskeho a španielskeho predsedníctva v období rokov 2009 – 2010, zamerané na otázku ponuky a dopytu po zdrojoch nerastných surovín, prístupu k pôde, na problematiku najdostupnejších technológií a budovanie kapacít, a plánuje sa na nich zúčastniť.

1.4. Komisia by mala vynaložiť viac úsilia na podporu efektívnych rokovaní na medzinárodnej úrovni nielen preto, aby odstránila nespravodlivé obchodné bariéry a narušenia, ale tiež aby pomohla zostaviť bilaterálne a multilaterálne investičné dohody.

1.5. Komisia by mala uviesť do činnosti potrebné mechanizmy pre činnosť v prípade porušenia pravidiel WTO zo strany krajín, ktoré nie sú členmi EÚ (napr. vývozné dane resp. obmedzenia uvalené na materiály).

1.6. Externé colné sadzby EÚ by mali byť vypracované s cieľom zabezpečiť, aby nedošlo k vylúčeniu surovín vyrábaných trvalo udržateľným spôsobom z trhu EÚ. Na určenie colných položiek, ktoré by sa mali zmeniť, je potrebné vykonať prieskum existujúcich colných sadzieb.

1.7. EÚ by mala aktívne presadzovať diplomaciu v oblasti surovín s cieľom zabezpečiť prístup k surovinám a zároveň by mala prispievať k vytváraniu fondov a programov zameraných na budovanie kapacít, ktoré by podporovali udržateľnú výrobu surovín a hospodársky a sociálny pokrok v rozvojových krajinách.

1.8. Komisia by sa mala aktívne zúčastňovať na výročných zasadnutiach svetového fóra ministrov ťažobného priemyslu a medzivládneho fóra o ťažobnom priemysle a kovech, s cieľom nadviazať lepšie vzťahy s niekoľkými svetovými kapacitami v tejto oblasti, aby bolo možné nájsť a posilniť investičné príležitosti pre EÚ.

1.9. Mal by sa vykonať prieskum osvedčených regulačných postupov v EÚ pokiaľ ide o prístup k pôde pre surovínový priemysel, aby bolo možné zjednodušiť postupy a zredukovať sterilizáciu zdrojov nerastných surovín vyplývajúcu z neprimeraných plánovacích praktík využívania pôdy.

⁽¹⁾ Viac podrobných odporúčaní EHSV nájdete v stanovisku na tému *Priemyselná ťažba neenergetických surovín v Európe*, ktoré bolo prijaté 9. júla 2008 a uverejnené v Úradnom vestníku EÚ pod číslom 2009/C27/19. Predkladané odporúčania by sa mali považovať za doplnujúce k tým, ktoré boli uvedené v predchádzajúcom stanovisku EHSV.

1.10. Komisia by mala naďalej podporovať Európsku technologickú platformu pre udržateľné minerálne zdroje a mala by zahrnúť svoje témy do nadchádzajúcich výziev na obdobie rokov 2009 – 2013. Medzi doménami pre prioritnú akciu v 8. rámcovom programe pre výskum a vývoj je tiež dôležité presadzovať témy týkajúce sa surovín, ako napríklad podporovanie účinnosti energií a prírodných zdrojov.

1.11. Komisia by mala podporovať objektívnu metodológiu, založenú na analýze životného cyklu s cieľom zhodnotiť platnosť opatrení pre účinnosť prírodných zdrojov a každej „politiky nahradzania materiálov“.

1.12. Oddelenia Komisie by mali posilňovať recykláciu a zjednotiť využívanie druhotných surovín v EÚ a mali by navrhnúť primerané stratégie, zamerané na recykláciu, obnovu a opätovné využívanie surovín v krajinách mimo EÚ prostredníctvom presadzovania osvedčených postupov na medzinárodnej úrovni.

1.13. Na to, aby sme lepšie pochopili do akej miery je použitá metodológia priemyselnej ťažby neenergetických minerálnych surovín vhodná pre špecifickú situáciu obnoviteľných neenergetických surovín, ako napríklad drevo a koža, budú potrebné ďalšie konzultácie a výskum (oznámenie Komisie sa zameriava hlavne na otázky ohľadom bezpečnosti dodávok neenergetických nerastných surovín. Otázkou zostáva, či používanie toho istého postupu pre iné suroviny je tým najlepším spôsobom, ale je isté, že prostredníctvom intenzívnej spolupráce medzi špecializovanými oddeleniami Komisie bude možné vytvoriť integrovaný nástroj na vyhodnotenie všetkých strategických a nevyhnutných surovín pre priemyselné odvetvia a obranu EÚ).

2. Súvislosti

2.1. Trend neustále sa zvyšujúcich cien surovín sa aspoň dočasne zastavil. V oznámení Komisie je vyjadrené presvedčenie, že tento trend sa obnoví a že „úroveň rozvoja krajín s rozvíjajúcou sa ekonomikou budú aj v budúcnosti vyvíjať silný tlak, pokiaľ ide o dopyt po surovinách“. Kritickými faktormi je *po prvé*, či rozvíjajúce sa krajiny, predovšetkým Čína, budú schopné hladko prejsť z režimu rastu založeného do značnej miery na fixných kapitálových investíciách, ktoré sú poháňané podnikateľskými príležitosťami vo výrobných sektoroch orientovaných na vývoz, na režim spoliehajúci sa viac na domácu spotrebu, a *po druhé*, či tento druhý režim rastu vyústí do takej istej miery nárastu dopytu po surovinách.

2.2. Ako sa uvádza v oznámení, EÚ je sebestačná v oblasti stavebných nerastov (v ktorej sú zahraniční dodávatelia znevýhodnení z dôvodu vysokých prepravných nákladov v pomere k hodnote materiálov), ale je závislá na dovoze určitých materiálov strategického hospodárskeho významu. Ich strategický význam vyplýva z toho, že sú pre priemyselnú výrobu omnoho

dôležitejšie, ako je ich ekonomická hodnota a z toho, že ich dodáva malý počet obchodných dodávateľov a krajín, z ktorých niektoré sú spojené s vysokými politickými rizikami.

2.3. Oznámenie vyjadruje určité obavy týkajúce sa dodávateľov. V závislosti od perspektívy a pôvodu obmedzení dodávok možno rozlíšiť štyri typy rizík, ktoré sú zdrojmi obáv:

- intenzívnejší boj o suroviny medzi spracovateľmi, čo sa prejavuje vo vyšších cenách a v odklonení materiálov do nových miest určenia, pokiaľ ide o primárne alebo druhotné zdroje,
- „nahromadenie“ surovín prostredníctvom exportných bariér, ako sú napríklad vývozné dane a dvojité systémy cien (v oznámení je uvedených niekoľko príkladov),
- boj o aktíva produkujúce suroviny v tretích krajinách (napríklad: boj o investičné príležitosti a prístup k minerálnym ložiskám v Afrike),
- riziko prerušenia fyzickej dodávky surovín, ktoré majú strategický hospodársky význam (napríklad: možné prerušenie dodávok prvkov vzácnych zemín (REE - všetky ekologické a energeticky úsporné technológie sa zakladajú na zvýšenej spotrebe prvkov vzácnych zemín (REE) - napríklad, hybridné auto obsahuje približne 20 kg REE. Čína je hlavným svetovým dodávateľom, ale tiež hlavným svetovým spotrebiteľom REE. V súčasnosti existuje len veľmi málo ekonomicky realizovateľných alternatív k dodávkam REE z Číny. Dodávky týchto zemín sú vo veľkej miere koncentrované a sú dôležité vo viacerých formách použitia). Rozhodujúce nerastné suroviny môžu byť silným nástrojom vyjednávania a dokonca aj zbraňami v hospodárskych konfliktoch.

2.4. Prvé dva typy rizík majú priam vplyv na konkurencieschopnosť európskeho priemyselného odvetvia zameraného na spracovanie surovín a nakoľko vznikajú z praktík narúšajúcich voľnú hospodársku súťaž alebo z opatrení obchodnej politiky, ich následky treba riešiť v súvislosti s obchodnou politikou a politikou hospodárskej súťaže.

2.5. Tretie riziko už nepredstavuje takú hrozbu pre priemyselné odvetvie, ktoré využíva suroviny, nakoľko sám o sebe neexistuje dôvod očakávať, že majitelia prírodných zdrojov budú mať záujem diskriminovať zákazníkov v neprospech priemyslu EÚ, ale existujú dôvody na obavy, a to tak z hľadiska dopadu dlhodobej konkurenčnej pozície európskeho ťažobného priemyslu, ako aj z hľadiska účinkov postavenia Európy ako uzlu financovania ťažby, technologického rozvoja a nadväzovania kontaktov medzi podnikmi. Najnovší vývoj v tomto smere tiež vzbudzuje obavy pokiaľ ide o vyhladky udržateľného rozvoja v rozvojových krajinách, ktoré sú závislé od vývozu, založenom na prírodných zdrojoch.

2.6. Štvrtý typ rizika môže spôsobiť vážne škody hospodárskej štruktúre Európskej únie a stratu pracovných miest, a to zastavením výroby z dôvodu nedostatku nevyhnutného materiálu. Toto riziko je potrebné riešiť priamo, prípadne aj prostredníctvom opatrení, o ktorých sa predtým neuvažovalo. Treba si všimnúť, že toto riziko brali dostatočne vážne Spojené štáty americké (pozri správu Rady pre štátny výskum o nerastných surovinách, rozhodujúcich nerastných surovinách a ekonomike USA („Minerals, Critical Minerals and the US Economy“), www.nap.edu/catalog.php?record_id=12034), ako aj Japonsko (pozri usmernenia pre zabezpečenie štátnych zdrojov (Guidelines for Securing National Resources), www.meti.go.jp/english/press/data/nBackIssue200803.html), s cieľom odôvodniť nové politické iniciatívy. V tlačových správach sa tiež hovorilo o tom, že Čína začína vytvárať zásoby surovín, aby dokázala zmierniť účinky prerušenia dodávok surovín.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor víta oznámenie Komisie (KOM(2008) 699, Iniciatíva Komisie v oblasti surovín) ako kľúčový faktor na zabezpečenie udržateľných dodávok neenergetických surovín EÚ, predovšetkým zdrojov nerastných surovín (pozri KOM(2008) 699, s. 3), aby bolo možné zabezpečiť naše nevyhnutné potreby pre rozvoj a zamestnanosť. EHSV by bol veľmi rád, keby boli do v praxe zavedené nevyhnutné štruktúry a zdroje, čo by prispelo k implementácii identifikovaných opatrení.

3.2. Zástupcovia občianskej spoločnosti už dlho požadujú integrovaný prístup k tejto otázke, spájajúc niekoľko politík a programov EÚ. Je zásluhou Komisie, že prostredníctvom tejto iniciatívy načrtla riešenia pre výzvy, ktoré vyplývajú z potreby zabezpečiť udržateľné dodávky neenergetických surovín pre priemyselné odvetvia EÚ na základe prepojenia politík na zlepšenie dodávok z krajín mimo EÚ a vnútorných dodávok s opatreniami, ktoré sú navrhnuté na zlepšenie účinnosti zdrojov a recyklačných činností.

3.3. Bez toho, aby bola dotknutá zásada subsidiarity, ktorá platí v EÚ vo vzťahu k politikám plánovania zdrojov a územného plánovania, medzinárodný vývoj jasne preukázal potrebu koordinovanejšieho prístupu na úrovni EÚ.

3.4. EHSV je spokojný so zistením, že Komisia v rámci tohto oznámenia zaujala podobný prístup, identifikujúc skoro tie isté výzvy a riešenia, ktoré sú uvedené v najnovšom stanovisku z vlastnej iniciatívy EHSV k tejto téme ⁽²⁾. Tento dokument bol vydaný preto, aby Komisii pomohol s predstihom získať názor občianskej spoločnosti a po zdĺhavom procese konzultácií, ktoré iniciovala poradná komisia EHSV pre priemyselné zmeny, bol prezentovaný ako reakcia na informačnú správu „Zabezpečovanie dodávok surovín pre priemyselné odvetvia EÚ“ (IP/07/767 vydanú 5. júna 2007), ktorá mala predvídať súčasnú iniciatívu v oblasti surovín.

3.5. V súvislosti so záväzkom EÚ rozvíjať globálny prístup k riešeniu účinkov zmeny klímy zlepšovaním energeticky účinných technológií, podporovaním zodpovedného využívania prírodných zdrojov a ekologickejších priemyselných odvetví, EHSV opäť zdôrazňuje strategický význam dodávok neenergetických nerastných surovín a európskej energetickej politiky, zameriavajúc sa na vzájomnú závislosť týchto sektorov, ktorá je spôsobená technologickými faktormi.

3.6. EÚ je vo veľkej miere závislá od dovozu kovov používaných v špičkových technológiách, tzv. high-tech kovov, a nezvládne prechod na udržateľnú výrobu a ekologické technológie, pokiaľ nebude mať bezpečný prístup k takýmto high-tech kovom a k vzácnym surovinám (pokiaľ ide o hospodársku súťaž, riziká, geografickú koncentráciu zdrojov a výrobné zariadenia) ⁽³⁾.

3.7. Predkladané oznámenie je ako analýza silných stránok, slabých stránok, príležitostí a ohrození (SWOT) otázok spojených so súčasnou dodávkou surovín, a preto teraz potrebuje koordinovanú podporu od členských štátov EÚ a koordinované akcie zo strany rôznych príslušných oddelení Komisie (DEV, ENTR, ENV, EUROSTAT, REGIO, RELEX, RTD), aby bolo možné podniknúť viacero krokov, ktoré sa týkajú Komisie, ako aj kľúčových zainteresovaných strán (druhotný ťažobný priemysel, - Medzinárodná rada pre baníctvo a kovy (ICMM) by mala byť vyzvaná, aby sa zapojila a prostredníctvom svojho globálneho sektora zdrojov nerastných surovín prispela, k rozvoju vízie a odborných poznatkov, s cieľom doplniť špecifickejšie vízie Euromine zamerané na EÚ.), podniky, geologické prieskumy, organizovaná občianska spoločnosť) s cieľom zvýšiť bezpečnosť dodávok EÚ v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja.

3.8. Súčasné štruktúry EÚ, ktoré sa zaoberajú týmito otázkami sú veľmi slabé a treba ich posilniť prostredníctvom rozhodovacích orgánov na vyššej úrovni a zosilnenou technickou a ekonomickou analýzou budúcich potrieb v oblasti surovín, spolu s intenzívnejšou činnosťou zameranou na to, aby sa z európskych zdrojov získalo čo najviac, v rámci technických a ekonomických možností a aby sa zlepšili udržateľné dodávky zo zdrojov mimo Európy. Bude potrebná dlhodobější stratégia a mechanizmus pravidelných prieskumov, nakoľko investície do ťažby surovín sú veľmi často realizovateľné len z dlhodobějšího hľadiska.

3.9. Nasledujúce zásady podporujú predložené návrhy:

3.9.1. Bezpečnosť dodávok surovín pre EÚ zahŕňa predovšetkým zabezpečenie toho, aby hospodárstvo Únie nezasahovali nečakané prerušenia v dodávkach surovín, a zároveň zabezpečenie záujmov spotrebiteľov, priemyselných odvetví EÚ, ktoré sú závislé od dovozu surovín, a priemyselných odvetví EÚ, ktoré vyrábajú suroviny. Taktiež treba zabezpečiť rovnaké podmienky pre

⁽²⁾ Stanovisko na tému Priemysel ťažby neenergetických surovín v Európe, Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009

⁽³⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému Priemysel ťažby neenergetických surovín v Európe, Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, bod 2.5.

všetkých. Všetky tieto záujmy treba vziať do úvahy a implementovať ich s ohľadom na záväzky a politiky EÚ, ktoré sa zameriavajú na medzinárodný rozvoj, životné prostredie a sociálnu trvalú udržateľnosť. Využívanie surovín by sa malo zoptimalizovať, berúc do úvahy jeho pôsobenie na životné prostredie, potreby komunity a s využívanie trvalo udržateľnej energie.

3.9.2. Politika EÚ v oblasti dodávok surovín sa musí zakladať na **solidnom analytickom základe**. Preto je dôležité zabezpečiť, aby boli dostupné relevantné poznatky, ktoré by podliehali analýze využívajúcej tie najlepšie možné metódy.

3.10. Regulačné postupy, ktoré sa týkajú surovín sa v rámci EÚ veľmi líši a v jednotlivých krajinách existuje značný priestor na jej zlepšenie prostredníctvom šírenia informácií o osvedčených postupoch.

4. Pripomienky k reakcii na navrhovanú politiku ⁽⁴⁾

4.1. *Prvý pilier: Prístup k surovinám na svetových trhoch za nenarušených podmienok*

4.1.1. V oznámení sa navrhuje, aby EÚ (i) aktívne uplatňovala diplomaciu v oblasti surovín s cieľom zaistiť prístup k surovinám, (ii) podporovala posilnenú medzinárodnú spoluprácu a aby (iii) sa prístup k surovinám stal prioritou v rámci obchodnej a regulačnej politiky EÚ.

4.1.2. Po identifikácii krajín s bohatými zdrojmi by sa otázky ohľadom prístupu k surovinám v týchto krajinách mali prediskutovať so zástupcami príslušných štátov. Rozvojová politika EÚ by mala vytvárať **fondy a programy, ktoré by podporovali udržateľnú výrobu surovín a rozvoj** v týchto krajinách.

4.1.3. EÚ by mala preskúmať svoje schémy financovania pre tie krajiny, ktoré už sú členskými štátmi EÚ alebo susednými štátmi, pretože preprava zdrojov z týchto krajín by bola udržateľnejšia. Podpora by sa mala predovšetkým zamerať na najnovšie prístupujúce krajiny, balkánske štáty, severoafrické štáty a Turecko. Iniciatíva dostupnosti zdrojov organizácie ICMM s názvom Resource Endowment (iniciatíva, ktorú v roku 2004 uviedla do činnosti Medzinárodná rada pre baníctvo a kovy, sa snaží identifikovať osvedčené postupy pre investície do baníctva a kovov na vnútroštátnej/regionalnej a podnikovej úrovni v rozvojových krajinách) by mohla slúžiť ako užitočný model pre stratégie zdrojov a rozvoja.

4.1.4. Niekoľko konkrétnych odporúčaní spadá do kategórie **posilňovania kompatibility medzi rozvojovou politikou EÚ a potrebou EÚ pre nenarušený prístup k surovinám**.

Návrhy predložené ohľadom posilňovania štátov, podporovania zdravého investičného prostredia a presadzovania udržateľného riadenia surovín sú relevantné a konštruktívne.

4.1.5. Externé colné sadzby EÚ by sa mali stanoviť s cieľom zabezpečiť, aby udržateľne vyrábané suroviny neboli vylúčené z trhu EÚ. Mal by sa vykonať prieskum existujúcich colných sadzieb, s cieľom nájsť colné položky, ktoré by sa mali zmeniť.

4.1.6. Pomoc rozvojovým krajinám v oblasti surovín by sa mala zamerať na **budovanie kapacít** a jej cieľom by mala byť podpora a zjednodušenie rozvoja a implementácie politik, ktoré maximalizujú prínos výroby surovín a vývozu pre rozvoj. V tejto súvislosti je veľmi dôležité, aby sa podporovali politiky a prístupy, ktoré sú inkluzívne a participatívne, a ktoré uprednostňujú potreby a záujmy týchto krajín.

4.1.7. **Rozvojová pomoc** v oblasti surovín sa musí tiež zakladať na širokých koalíciách a partnerstvách, ktoré zaručujú angažovanosť všetkých zainteresovaných strán, a to hlavne surovinového priemyslu, organizácií občianskej spoločnosti a vlády na všetkých úrovniach.

Výraznou súčasťou pomoci rozvojovým krajinám by mala byť podpora pri **budovaní infraštruktúry**, ktorú môžu využívať tak podniky vyrábajúce suroviny, ako aj menšie podniky, poľnohospodárske družstvá a iné vidiecke hospodárske činnosti. Aj keď práve tento spôsob spolupráce sa kritizuje preto, že k rozvoju prispieva v menšej miere, než by mal, je tiež dôležité uznať, že reaguje na silnú potrebu rozvojových krajín stimulovať rozvoj prostredníctvom skvalitnenia infraštruktúry a že iné mechanizmy financovania takýchto investícií sa ukázali ako nedostatočné.

4.1.8. Oznámenie jasne zdôrazňuje zložité otázky ohľadom **obchodných štatistík** zameraných na zdroje nerastných surovín. Štatistiky sa zakladajú na colných správach, usporiadaných podľa štandardnej medzinárodnej klasifikácie obchodu (SITC) alebo harmonizovaného systému (HS) alebo podľa hlavných ekonomických kategórií (BEC), a niektoré krajiny v tomto smere neposkytli dostatočné informácie. Okrem toho, obchodné štatistiky nedokážu poskytnúť náležité a veľmi potrebné informácie o skutočnej spotrebe nerastných surovín zo strany svetových ekonomík, nakoľko nezaznamenávajú obsah nerastných surovín alebo kovov v obchodovaných koncentrátoch, polotovaroach a v priemyselnom tovare. Na určenie toho, ako zlepšiť súčasný štatistický systém s cieľom lepšie pristupovať ku skutočnej spotrebe nerastných surovín a kovov, napríklad prostredníctvom „náhradných“ ukazovateľov obsahu nerastných surovín a kovov v štandardnom automobile, v štandardnej tone papiera atď., bude potrebný výskum a medzinárodný konsenzus.

⁽⁴⁾ Pozri stanovisko EHSV Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 82.

4.1.9. V oznámení sa do určitej miery podrobne rozoberá obchodná a regulačná politika. Návrhy identifikujú oblasti životne dôležitých záujmov EÚ a zdá sa, že má význam implementovať ich. Jeden z bodov treba obzvlášť zdôrazniť: „EÚ by mala takisto pravidelne aktualizovať colný režim EÚ s cieľom zabezpečiť **súlad s vývojom dopytu po surovinách v EÚ** a najmä **posúdiť spôsoby zníženia vývozných opatrení v prípade surovín**“.

4.1.10. Treba implementovať ciele udržateľného rozvoja s ohľadom na ich účinnosť mimo oblasti EÚ a nemali by byť ospravedlnením alebo výhovorkou pre postupy, ktoré obmedzujú obchod a sú teda v protiklade so záujmom spotrebiteľov a životného prostredia. Je dôležité, aby sa bezpečnosť dodávok a cieľov odstránenia nekalej hospodárskej súťaže, ktorá je založená na privilegovanom prístupe k surovinám, nevyužívala na presadzovanie protekcionizmu alebo na obmedzovanie obchodu a prístupu na trhu EÚ pre výrobcov z rozvojových krajín.

4.2. Druhý pilier: Posilnenie udržateľnej dodávky surovín z európskych zdrojov

4.2.1. Udržateľný miestny a regionálny rozvoj EÚ je priamo ovplyvnený budúcim rozvojom ekonomických sektorov, ktoré dokážu potenciál každej oblasti premeniť na zisk. Podľa názoru EHSV, berúc do úvahy výpočet rezerv pre každé ložisko nerastných surovín, ekonomické činnosti v oblasti baníctva môžu prispieť k rozvoju miestnych komunít a tiež k rozvoju členských štátov EÚ tým, že im poskytnú zdroje. Týmto spôsobom môžu prispieť k:

- rozvíjaniu priemyselnej výroby a k zabezpečovaniu surovín požadovaných priemyselnými činnosťami,
- znižovaniu závislosti od dovozu a k zabezpečovaniu lepšieho využívania zdrojov,
- zachovaniu primeraného počtu kvalifikovaných pracovníkov v tomto sektore, aby bolo možné zabezpečiť pokračovanie činností v oblasti prieskumných a ťažobných činností v EÚ,
- väčšiemu počtu pracovných miest a k bezpečnejším pracovnými miestami;
- sociálnej súdržnosti a k regionálnemu rozvoju,
- zlepšovaniu životných a pracovných podmienok.

4.2.2. Vzhľadom na svoju dlhú históriu ťažby nerastných surovín potrebuje Európa zabezpečiť vedúce postavenie v oblasti know-how a odborných vedomostí vo vzťahu k otázkam, akými je zvládnutie ťažby surovín, optimalizácia príspevku výroby surovín k hospodárskemu rozvoju, ich udržateľné využívanie a následná starostlivosť o pôdu spôsobom, ktorý je pre spoločnosť prínosný.

4.2.3. Členské štáty by mali zistiť, do akej miery ich procesy územného plánovania zahŕňajú surovinový potenciál a či určovanie priorit v prípade územného plánovania je ešte stále primerané vzhľadom na potrebu získavať suroviny udržateľným

spôsobom, t.j. použitím zásady blízkosti všade tam, kde je to možné a komerčne realizovateľné.

4.2.4. Úroveň geologických poznatkov sa neustále mení, a preto postupy musia byť dostatočne flexibilné, aby bolo možné zabezpečiť budúci prístup k prírodným zdrojom, ktoré nie sú identifikované.

4.2.5. **Zoznam osvedčených regulačných postupov v EÚ** pokiaľ ide o prístup k pôde pre surovinové odvetvia by sa mal zostaviť vzhľadom na:

- **zjednodušovanie postupov a** ich harmonizáciu v rámci Únie, pričom sa zároveň zabezpečí, že konkurenčné záujmy územného plánovania, vrátane ochrany pôdy, sa budú brať do úvahy,
- **znižovanie sterilizácie zdrojov nerastných surovín**, ktorá vyplýva z nevhodných postupov územného plánovania. Je nanajvýš dôležité, aby sa ustanovenia na zabezpečenie prístupu k pôde nezaoberali len známymi oblasťami, v ktorých sa nachádzajú nerastné suroviny.

4.2.6. Po vypracovaní usmernení o kompatibilite smernice Natura 2000 s ťažbou surovín by členské štáty mali skontrolovať svoje vlastné vnútroštátne usmernenia a zabezpečiť, aby príslušné orgány boli oboznámené so skutočnosťou, že smernica **Natura 2000 nezakazuje ťažbu surovín** (článok 6 smernice o biotopoch je vynikajúcim nástrojom, ktorý zabezpečuje dodržiavanie zásad udržateľného rozvoja zo strany ťažobného priemyslu).

4.2.7. S cieľom **zlepšiť znalostnú základňu týkajúcu sa dodávok** hospodársky strategických materiálov a **využívania surovín v EÚ** by bolo potrebné vypracovať pre EÚ podobnú analýzu, akou je analýza, ktorú vypracovala Rada pre štátny výskum v Spojených štátoch amerických. Táto analýza by sa mala zamerať na identifikáciu a vyhodnotenie možných rizík pre dodávky materiálov pre priemysel EÚ, a na kritickosť rôznych materiálov s ohľadom na ich rôznorodé konečné použitie (do úvahy by sa mali zobrať nasledujúce hľadiská: fyzická dostupnosť niektorých nerastných surovín, ktoré je možné ťažiť v krajinách EÚ, stupeň nahraditeľnosti, geopolitické riziká týkajúce sa medzinárodného obchodu so strategickými a rozhodujúcimi materiálmi, potreby EÚ v oblasti obrany).

Oznámenie obsahuje niekoľko odporúčaní, ktoré majú za cieľ skvalitniť znalostnú základňu v oblasti surovín. Nebol však predložený žiaden návrh na zlepšenie poznatkov o využívaní surovín v EÚ. Bude to pravdepodobne jedna z prvých priorit, ktorá by bola v súlade s potrebou rozvíjania koherentných politík a maximalizácie účinnosti opatrení. Správa Spojených štátov amerických o rozhodujúcich materiáloch obsahuje metodológiu, ktorá by sa dala použiť aj v Európe.

4.2.8. Predovšetkým by bolo vhodné vykonať **úplné vyhodnotenie potenciálu geologických zdrojov** s použitím moderných technológií, a tiež vyhodnotenie kapacít vnútroštátnych geologických prieskumov s cieľom poskytnúť prvotriedne údaje, informácie a odborné poznatky o zdrojoch nerastných surovín. Špecifická podporná činnosť na získavanie geologických (výraz uvedený v tomto dokumente zahŕňa všetky tematické údaje týkajúce sa geológie, akými sú geochemické a geofyzikálne údaje) údajov by sa mali načrtnúť a vykonávať prostredníctvom budúceho rozšírenia globálneho monitorovania životného prostredia a bezpečnosti (GMES Land Services) a/alebo regionálnych rozvojových fondov EÚ. Komisia by mala vykonať formálnu prieskum situácie v členských štátoch.

4.2.9. Európske inštitúcie by mali **podporovať české, švédske a španielske predsedníctvo a ich podujatia**, a to predovšetkým:

- v rámci švédskeho predsedníctva Rady EÚ by sa mala usporiadať konferencia s cieľom identifikovať osvedčené postupy pre územné plánovanie a udržateľné nakladanie s pôdou po ťažbe,
- konferencia v Rovaniemi (Fínsko) o prieskume a baníctve, ktorá sa uskutoční v decembri 2009 a od ktorej sa očakáva prezentácia osvedčených postupov o podpore prieskumu v Európe,
- konferencia o prieskume v juhovýchodnej Európe a na Balkáne by sa mala pripraviť za pomoci nástroja TAIEX Európskej únie.

4.2.10. **Medzi priority by sa mal zaradiť výskum a technologický rozvoj surovín, so zvláštnym dôrazom na technológie, ktoré sú v súlade s prísnyimi politikami ochrany pôdy.** Mali by sa presadzovať **osvedčené postupy v oblasti prieskumu, čistejšej výroby, recyklácie**, predovšetkým vo vzťahu k implementácii postupov, ktoré využívajú hospodársky realizovateľné trhové stimuly. Strategický výskumný program a plán uplatňovania, ktoré vypracovala Európska technologická platforma pre udržateľné minerálne zdroje, by mohli slúžiť ako základ na tento účel.

4.3. *Tretí pilier: Optimalizácia spotreby prvotných surovín v EÚ*

4.3.1. Podľa verejnej mienky sú za environmentálne podmienky zodpovedné hlavne právnické osoby, alebo banícke podniky a obchodné spoločnosti, ale v skutočnosti celá spoločnosť nesie zodpovednosť za spotrebu tovaru, v ktorom sú tieto zdroje obsiahnuté.

Občania Európy si musia byť vedomí toho, že naša existencia je závislá od využívania zdrojov nerastných surovín, ale zároveň **je veľmi dôležité chrániť životné prostredie a presadzovať zodpovednú spotrebu surovín.**

4.3.2. Vypracovanie politík a praktických opatrení na optimalizáciu využívania surovín sa nedá uskutočniť izolovane od legitímnych záujmov mimo EÚ a musí brať do úvahy skutočný potenciál v rozvojových krajinách, a to s ohľadom na reguláciu, ako aj na využívanie technológií. Právne predpisy týkajúce sa registrácie, hodnotenia, autorizácie a obmedzovania chemických látok (REACH) boli podrobené silnej kritike zo strany niektorých afrických krajín, ktoré sa obávajú toho, že by to mohlo viesť k neprimeranej diskriminácii ich vývozu nerastných surovín. Takisto v niektorých ázijských krajinách viedol Bazilejský dohovor o nebezpečných odpadoch k neočakávaným následkom vrátane rozšíreného vzniku neformálnych podnikov v oblasti recyklácie kovov, ktoré používali nebezpečné postupy, keďže boli odrezané od legitímnych zdrojov surovín.

4.3.3. Mal by sa podporovať európsky výskum a priemysel s cieľom **nájsť náhradu za rozhodujúce suroviny**. Preto by sa existujúci zoznam základných kovov/surovín mal podrobiť podrobnému prieskumu, ktorý by mala iniciovať Európska komisia podľa 7. rámcového programu, aby bolo možné zabezpečiť základ pre nové ekologické technológie a výroby, ktoré sú bezpečné z hľadiska životného prostredia.

4.3.4. Proces recyklácie by sa nemal považovať len za administratívnu úlohu, ale za regulačný rámec, ktorý je podporovaný prístupom zo strany podnikov na komerčnom základe. Aby bolo možné túto zásadu zaviesť, je potrebné mať:

- právny rámec pre zber, triedenie, manipuláciu a recykláciu priemyselného a domáceho odpadu,
- stimuly pre spotrebiteľov, aby sa zapojili do recyklačných činností,
- náležité špecializované vnútroštátne a medzinárodné siete pre zber, zachovávanie a priemyselnú recykláciu;
- náležité vypracované odpadové hospodárstvo na komerčnom základe, ktoré organizujú miestne administratívne/regionálne orgány.

V Bruseli 13. mája 2009

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI